

Kurum	: Işık Üniversitesi
Başlık	: Prof. Dr. Örsan K. Öymen ve Prof. Dr. Gülden Güvenç, NTV Doğru Tercih Programına Katıldı
Konuşmacılar	: Sadık GÜLTEKİN, Prof. Dr. Gülden GÜVENÇ, Prof. Dr. Örsan K. ÖYMEN
Video Adresi	: https://youtu.be/Khg6Ju3tR-I
Yayın Tarihi	: 03.08.2018

Sadık Gültekin: “Doğru Tercih” başlıyor, hoş geldiniz. Gününüz güzel geçsin, mutlu geçsin. Ülkemiz için güzel bir hafta olsun inşallah. Bu haftaya sağlam başlayacağız. Bugün lise giriş sınavı sonuçları açıklanacak. Ayın 30’u malum. Yarın da TYT, AYT sonuçları açıklanacak ve 1’inden itibaren de resmi olmasa da tercih süreci başlayacak. Resmi süreç 7’si ile 14’ü arasında ama değerli yetkililerimize bir kez daha arz edelim buradan niye 14’ünde kesildi? Arkada 3 gün daha kalıyor. O 3 günü de değerlendiresek de hani çocuklarımız, değerli velilerimiz biraz daha soluklansalar, biraz daha rahat araştırabilseler yani cumaya kadar uzatmakta bence naçizane olarak yarar var. Kadromuz bugün oldukça sağlam. Işık Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümünün Başkanı Prof. Dr. Gülden Güvenç Hoca’mız bizlerle birlikte. Şeref verdiniz, ayaklarınıza sağlık. Gençlerimiz psikoloji diyor, başka bir şey demiyor. Onu da konuşacağız. Niye bu kadar çok teveccüh ediyorlar? Onu öğreneceğiz ve diğer değerli konduğumuzsa Işık Üniversitemizin Fen Edebiyat Fakültesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölüm Başkanı değerli felsefeci, ülkemizin yetiştirdiği değerli felsefecilerden Prof. Dr. Sayın Örsan Öymen Hoca’mız da bizlerle birlikte. Efendim, şeref verdiniz, ayaklarınıza sağlık.

Gülden Güvenç: Sağ olun.

Örsan K. Öymen: Sağ olun teşekkür ederiz davetiniz için.

Sadık Gültekin: Evet. Toprağında burada felsefeci olduğu için değerli hocam da burada. Şimdi; bize nasıl ulaşabilirsiniz? dogrutercih@ntv.com.tr adresinden soru veya sorunlarınızı bekliyoruz. Aynı zamanda #dogrutercih ya da # Işık Üniversitesi. Bizi nereden seyredebilirsiniz? Normal siteden ntv.com.tr adresinden ya da facebook/ntv ya da twitter/ntv. Biraz yanlı bir program olacak, felsefe ağırlıklı bir program. Gerçi kardeş bölümlersiniz ama biz hepimizin, bütün bilimlerin anası olduğumuz için öyle bir ayrıcalığımız da olsun. Diğer bütün bilim dalları sonra bizden çıktılar. Şimdi; Değerli Hocam, rahmetli babanızın çok güzel bir deyişi var. Demiş ki yani siz ODTÜ’yü kazandığınız zaman, felsefeyi kazandığınız zaman SAT’tan da Amerika’da bir üniversiteyi kazanmışınız.

Örsan K. Öymen: Evet.

Sadık Gültekin: Demiş ki rahmetli Değerli Hoca'mız "Eğer Amerika'ya gitseydin, aile olarak biz aç kalacaktık. Şimdi felsefeyi kazandı Türkiye'de, şimdi sen aç kalacaksın." Güzel bir tanım bence değil mi?

Örsan K. Öymen: Doğru diyor evet. Yani aç kalmadık, ama kolay bir iş değil felsefeci olmak. Şöyle olmuştu aslında bana dedi ki: "Sen tercihini yap. Hem SAT'a gir hem Türkiye'deki üniversite sınavına. Nereyi kazanırsan ben seni göndereceğim." İkisini de kazandım. Sonra "Şey yap" dedi: "Seç, tercihini yap" dedi. Hiçbir baskı falan da uygulamadı. Bu çok önemli velilerin çok baskı uygulamaması lazım öğrenciler üzerinde.

Sadık Gültekin: Güzel.

Örsan K. Öymen: Ben de düşündüm, taşındım felsefeyi seçince bu dediğiniz şeyi söyledi evet.

Sadık Gültekin: Peki, bölüm konusunda da bir baskısı olmadı değil mi rahmetli babanızın?

Örsan K. Öymen: Yok hayır hiç.

Sadık Gültekin: Hatta destekledi de bu konuda.

Örsan K. Öymen: Tabii tabii destekledi. Çünkü ne istiyorsan onu yap...

Sadık Gültekin: Peki, felsefe sevgisi nereden, nasıl başladı sizde?

Örsan K. Öymen: Ben de o ilkokulda böyle birtakım sorular sormaya başlamıştım felsefi diyebileceğimiz sorular sonra ortaokulda Montaigne'nin "Denemeler"i okumuştuk bir Türkçe dersinde aslında. Ondan çok etkilenmiştim. Sonra lisede Jean-Paul Sartre ve Bertrand Russell'in birkaç metni böyle okumaya çalışmıştım tabii o lise aklımızla. Öyle başladı yani hep meraklı bir çocuktum. Onunla alakalı biraz.

Sadık Gültekin: Ailenin kültür düzeyi çok yüksek değil mi? Babanız öyle, amcanız öyle.

Örsan K. Öymen: Evet, o da etkili olmuş olabilir aslında gazeteci ağırlıklı bir aile ama eğitimci dedem benim eğitimci pedagog. Felsefeci bir kişi var. O da babamın kuzeni, dedemin kardeşi felsefeciydi. Onun dışında felsefeci yoktu, ama dediğiniz doğru biz sonuçta evin içinde kitaplarla falan büyüdük öyle diyelim.

Sadık Gültekin: Kültür düzeyi oldukça yüksekti. Peki, Gülden Hocam, gençler psikolojiye çok meraklılar. Sorduğunuz da diyorlar ki; "insanı anlamak için".

Gülden Güvenç: Evet.

Sadık Gültekin: İyi de bütün bilimler zaten insanı anlamak hani ona bir çözüm bulmak için değil mi? Ne dersiniz yani çok kısıtlı bir tanım değil mi?

Gülden Güvenç: Şöyle yani psikoloji dediğimiz zaman insanların hem zihinsel, bilişsel yönlerini anlamaya çalışıyoruz artı duygusal yönlerini de anlamaya çalışıyoruz. Dolayısıyla belki en çok hitap

eden yanı duyguların birbirine iletilmesi, o yönde yaşanan sorunların özellikle psikoloji deyince klinik psikoloji zaten...

Sadık Gültekin: Ağırlıklı olarak o zaten.

Gülden Güvenç: Evet, baktığımız zaman üniversitelerde yürütülen yüksek lisans, doktora programlarının çoğunun klinik psikoloji alanında olduğunu görüyoruz. İnsanların bu duygusal, bilişsel sorunlarına bir çözüm bulabilmek gibi bir ideal yönü de olabilir. Kimisi de ama kendine güveniyor bu konuda yani diyorlar ki; -çünkü yıllar önce öğrencilerimizle bir çalışma yapmıştık bu konuda yani neden psikolojiyi tercih ediyorsunuz diye- kendilerine olan güvenleri de rol oynuyor. Yani diyorlar ki bir kısmı; biz insanlarla iyi iletişim kuruyoruz, onları dinlemeyi seviyoruz, onlara yardımcı olmak istiyoruz yani bu tür kişisel nedenlerde rol oynuyor. Anlama dediğiniz gibi anlama çabası bütün bilim alanlarında ortak olan bir konu ama hani psikolojiyi belki diğerlerinden en fazla ayırt eden yönü hem zihinsel, bilişsel hem de duygusal yönlerini anlayarak bu konuda destek programları da geliştirmek.

Sadık Gültekin: Peki, şu oluyor mu hayal kırıklığı oluyor mu veyahut da bunun yüzdesi ne kadar? Hani bazı şeyi çok istersin, gözünde büyütürsün, amacın odur. Elde edersin sonra dersin ki “Ya bu muymuş?” Oluyor mu böyle bir şey?

Gülden Güvenç: Yani oluyordur gibime geliyor. Çünkü yani yaptığı işten mutlu olmayan psikologlara da rastlıyoruz. Bir kısmının bayağı sorunları olabiliyor. Yüzdesini bilemiyorum bunun ama ben kendi adıma konuşacak olursam psikoloji diyerek başladığım zaman tam benim kafamdaki psikolojiye uymadığını gördüm. Şimdi, bunlar tabii bilimsel ölçütlere uygun araştırma yapmak gibi bazı kısıtlamalardı. Yani ben çok daha rahat ve serbest bir şekilde insanların özellikle duygularını anlamının önemli olduğunu düşünüyordum. Ama bunun böyle olmadığını gördüm. İkincisi, psikolojinin 56 tane alt alanı var.

Sadık Gültekin: 56 tane?

Gülden Güvenç: Yani işte deneysel psikolojisi, bilişsel psikoloji, sosyal psikoloji, gelişim psikoloji, klinik psikolojisi vesaire vesaire böyle gidiyor. İlk başlarda bölüme gittiğim zaman benim de klinik alana bir yönelimim vardı. Yani psikolojiyle klinik psikolojiyi özdeşleştiriyordum. Hâlbuki bunun böyle olmadığını da gördüm. Onu görmem iyi oldu. Çünkü ben sosyal psikoloji alanına yöneldim ve baştan beri aslında en açıklamak istediğim soru: -yani hâlâ da bu devam ediyor- Toplumla birey arasındaki dolaymlanma ilişkileri acaba nasıl oluyor? Yani nasıl doğduğu zaman sadece biyolojik bir organizma olan insan zaman içerisinde farklı toplumsal kurumlarda sosyalleşerek bir kişilik, bir benlik geliştiriyor? Ve bu kişilikle toplumda olup bitenler nasıl birbirine bağlanıyor, dönüşüyor? Bu konu, soru benim için hep önemliydi.

Sadık Gültekin: Peki, Örsan Hocam, sizdeki bölümün adı İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü değil de onu felsefe yapsaydık. Öğrenci gelir miydi?

Örsan K. Öymen: Yani denemeden anlaşılamaz tabii felsefi bir cevap vereyim. Ama şu tabii doğru felsefeye yönelik ilgi psikolojiyle karşılaştırıldığında daha az Türkiye’de en azından.

Sadık Gültekin: Sosyolojiden de az.

Örsan K. Öymen: Sosyolojiyle. Evet, yani sosyolojiden biraz daha az ama yine de Türkiye’de devlet üniversitelerinin çoğunda ve bazı vakıf üniversitelerinde de felsefe bölümleri var.

Sadık Gültekin: Evet.

Örsan K. Öymen: Yani Amerika’da, Avrupa’da zaten her üniversitenin bir felsefe bölümü var. Ama Türkiye’de biraz felsefeye yönelik ilginin daha fazla desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Sadık Gültekin: Peki, üzülüyor musunuz? Ya psikolojiye gidiyor, sosyolojiye gidiyor, ya uluslararası ilişkilere gidiyor bize niye gelmiyor? Hâlbuki bize gelse onlardan çok da farkımız yok hani şey olarak meslek olarak baktığımızda. Ne dersiniz?

Örsan K. Öymen: Şimdi; felsefeden bahsediyorsak, felsefe tabii sorgulayıcı düşünce, yaratıcı düşünce ve analitik düşünce demek ve Türkiye’nin en çok ihtiyacı olan şey. Dolayısıyla tabii toplumsal yani toplumun gelişmesi ve daha ileriye gitmesi açısından felsefe çok temel bir alan. Ona üzülüyor tabii insan. Ama yine de bir şeyler de oluyor yani hiçbir şeyde yok değil. Dediğim gibi artık 4-5 vakıf üniversitesinde felsefe bölümü var. Dolayısıyla yani Avrupa’daki, Amerika’daki gelişmeleri yakından takip edenler aslında felsefeye yer açıyorlar diyebiliriz.

Sadık Gültekin: Şimdi; kadro çok sağlam kadro kalkıp da “Ya Psikoloji ne yapar? İşte İnsan ve Toplum Bilimlerini okuyunca ne olunur? İşte felsefe...” daha bunları konuşmayalım. Bir felsefeci olarak genel olarak eğitimi gençlerin size geldiği zamanki birikimini çıktuktan sonraki durumlarını şöyle bir değerlendirir misiniz?

Örsan K. Öymen: Şimdi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü olarak konuşacak olursak şimdi bizim bölümün gene...

Sadık Gültekin: Ama felsefe ağırlıklı gene.

Örsan K. Öymen: Tabii. Bizim bölümün en önemli özelliği interdisipliner bir bölüm olması ve çok insana ve topluma çok farklı bakış açılarıyla ve farklı bilim dallarının perspektifiyle yaklaşması. Örneğin; Felsefeye Giriş, Felsefe dersleri de var bizde Sosyoloji dersi de var. Psikoloji de var, Siyaset Bilimi, Edebiyat, Tarih, Bilim, Teknoloji vesaire gibi çok farklı alanlarda dersleri bir araya getiriyoruz. Dolayısıyla bizden bize gelen öğrenci her şeyden biraz biliyor ve geneli diyebileceğimiz ve genele, bütüne hâkim olmaya çalışıyor.

Sadık Gültekin: Aslında uluslararası ilişkiler gibi sanki.

Örsan K. Öymen: Evet, sosyal bilimlerin birçok farklı dalı üzerinden insan ve toplumu anlamaya çalışınca tabii bakış açısı daha ilginç olabiliyor. Çünkü genellikle bu uzmanlaşmanın tabii iyi yönleri var. Fakat bir kişi tek bir alanda uzmanlaşınca bütünü göremeyebiliyor. Dolayısıyla bize gelen öğrenci biraz daha farklı bakış açılarıyla bütünü görebiliyor.

Sadık Gültekin: Bütünü görebiliyor.

Örsan K. Öymen: Disiplinler arasındaki farklı ilişkileri ortaya çıkartabiliyor. Öyle bir avantajımızın olduğunu söyleyebilirim. Bir de şu önemli, Türkiye’de İnsan ve Toplum Bilimleri alanında lisans programı olan ilk ve tek bölüm yani İnsan ve Toplum Bilimleri birimi var birkaç

üniversitede daha. Ama onlar sadece diğer bölümlere ve fakültelere seçmeli veya zorunlu dersler açıyorlar. Biz hem onu yapıyoruz hem diğer bölümlere fakültelere seçmeli ve zorunlu dersler açarak aslında üniversitenin aslında bütünü de biraz interdisipliner hâle getirmeye çalışıyoruz. Yani bir mühendiste örneğin insan ve toplum yani “humanities and social science” dediğimiz alanda bir şeyler öğrenebiliyor. Dolayısıyla hem onu yapıyoruz hem de kendi lisans programımızı yürütüyoruz. Dolayısıyla geldiğinde ki durumuyla tabii bizden mezun olduğundaki durumu arasında büyük bir fark oluyor. Daha geniş bir perspektifle olaylara yaklaşıyor.

Sadık Gültekin: Peki, gelenler nasıl geliyorlar? Yani şu dijital dünya birçok şeyi değiştirdi. Hani sizin zamanınızdaki gibi böyle çok okuyalım da gelelim yok. Daha ayaküstü okuyalım da gelelim ağırlıklı.

Örsan K. Öymen: Ya bu genel Türkiye’deki sadece tabii bize özgü bir şey değil. Genelde Türkiye’deki bütün üniversitelerde, bölümlerde meslektaşlarımızla konuşuyoruz hep bu konularda hep en büyük sıkıntı okuma alışkanlığının giderek zayıflaması yani metinleri okumak, onları çözümlenmekle ilgili ciddi bir sorun var teknolojinin gelişmiş olmasından dolayı. Yani her şeyi kısa kısa yazmak, işte kısa kısa özet şeyleri okumak yani derinlemesine öğrencileri bir okuma alışkanlığı kazandırmak kolay değil, ama bizim gibi hem psikoloji hem felsefe hem sosyoloji hem de insan ve toplum bilimleri gibi bölümlerde bence bunu geliştirme olanağı var öğrencinin.

Sadık Gültekin: Evet, o eksikliği giderme şeyi var.

Örsan K. Öymen: Çünkü yazmayı ve okumayı gerektiren bir bölüm.

Sadık Gültekin: Peki, Gülden Hocam, baştan hep dediğiniz gibi, arz ettiğiniz gibi klinik psikoloji olarak geliyorlar, ama çıkışta öyle olmuyor. Yani klinik psikolog olmak zor da mı olmuyor yoksa bu hani 56 tane...

Güliden Güvenç: Alt birim.

Sadık Gültekin:...alt birim onları tanıyorlar. Diyor ki ben böyle girdim, ama şu ilgimi çekti yahut da ben buna daha uygun muşum, ben bu tarafa doğru gideyim mi? Oradaki klinikteki durum nedir?

Güliden Güvenç: Şöyle söyleyeyim yani klinik psikoloji alanında uzmanlık dönemini tamamladıktan sonra kendi ofisini de açabiliyor. Ama 4 senelik psikoloji eğitiminden sonra henüz daha uzmanlaşma olmadığı için kendi ofisini açamaz. Yani klinik psikolog, sosyal psikolog, gelişim psikoloğu olarak kabul edilemez. 4 yıllık eğitimden sonra sadece psikoloji diplomasını alıyor. Esas uzmanlaşabilmek için bu söylediğim tabii 56 alt alan daha çok Amerika’da Türkiye’de o kadar fazla sayıda yok.

Sadık Gültekin: Yok yok.

Güliden Güvenç: Uygulama alanı, araştırma alanı yok. Dolayısıyla yani 4 yıllık eğitimi içerisinde kliniğin yanı sıra veya klinikten başka diğer alanlara da ilgisi varsa zaten o konularla tanışıyor aldığı dersler aracılığıyla ve ona göre bir tercih yapabiliyor, ama en fazla çalışma olanakları klinik psikoloji alanında. İşte hastanelerde çalışabilir, rehabilitasyon merkezinde, ruh sağlığı danışma merkezlerinde çalışabilir hatta adli psikoloji alanında devam edebilir. Okullarda çalışabilir. İslahevlerinde, tutukevlerinde çalışabilir. Yani çok fazla alanda uygulama alanında çalışma imkânı

oluyor. O yüzden ama ben demin Örsan Hoca'mızın söylediklerine bir katkı da bulunmak istiyorum psikoloji açısından. Şimdi; klinik psikoloji olsun veya psikolojinin diğer alanlarında olsun felsefenin çok önemli olduğunu düşünüyorum ben de. Öğrencilerimize biz 5-6 tane yöntem dersi veriyoruz. Yani sadece bilgi, kuram bilgisi değil. Aynı zamanda bu derslerde öğrendiklerini nasıl proje hâline getirebilirler, nasıl uygulayabilirler buna yönelik olarak işte SPSS dediğimiz istatistik paketlerini öğrenip, uygulama imkânı kazandıkları dersler var. Kliniğe yönelik gözlem görüşme teknikleri, laboratuvarında nasıl çalışılacağını anlatan deneysel psikoloji derslerimiz var. Keza proje tasarlayıp o projeleri nasıl bir araştırmaya dönüştürebilirler bütün bu konularda öğrencilerimize hem bilgi kazandırmak hem de uygulama yapma, projeyi tasarlama, uygulama imkânı sağlamaya çalışıyoruz. Ben bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yalnız burada bir nokta var. O konuda Örsan Hoca'mızla da zaten bir dayanışmamız devam ediyor. Eksik olmasın, son derece yardımcı oluyor bölümümüz programına. Bilim felsefesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Yani bu saydığım yöntem derslerini çok güzel alıyorlar. Teknik olarak dijital ortamda bunları kullanmayı başarıyorlar fakat onun temelinde "Nasıl düşünecekler, neleri soracaklar, gerçeklik tanımı nedir, doğru bilgi nedir?" yani bu tip yöntem kullanacakları yönetime ilişkin bilginin temeli bana göre bilim felsefesinde yatıyor. Yani işte gerçeklik tanımı, doğru bilgi tanımları bilim felsefesinde tartışılıyor. Dolayısıyla hocamızla bizde de mesela "Felsefeye Giriş" dersini çok önemsiyorum. En azından ben kendi adıma konuşayım ve hocamız da mesela "Felsefeye Giriş" dersini anlattığı zaman bilim felsefesi ağırlıklı olarak da anlatmayı kabul ediyor. Bu tabii yöntem bilgilerinin uygulanması açısından "Niye biz bunları yapıyoruz, niye bu tür yöntemlere başvuruyoruz?" bu soruyu yanıtlayıp üzerinde düşünebilmek açısından felsefenin özellikle bilim felsefesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Sadık Gültekin: Örsan Hocam, şimdi bölüm olarak baktığımızda her şeyin bir şeyini bileceksin. Bir şeyin de her şeyini bilmek lazım ama. O bir şey ne oluyor genelde?

Örsan K. Öymen: Yani şimdi her şeyden biraz bilmek geneli, bütünü bilmek. Bir şeyinde her şeyini bilmek mümkün mü gerçi o da tartışma konusu.

Sadık Gültekin: Yani tamam niyet belki.

Örsan K. Öymen: Ama yine de tabii elden geldiğince bilmeye çalışmak da gerekiyor. Eğer bir kişi uzmanlaşmak istiyorsa İnsan ve Toplum Bilimlerinde genele yönelik bir perspektif edindikten sonra yüksek lisansla uzmanlaşabilir. Dolayısıyla yüksek lisansta felsefe veya sosyoloji veya edebiyat, tarih neyse bizde görmüş olduğu çeşitli alanlarla ilgili bir uzmanlaşmaya gitme şansı var hem yüksek lisansta hem doktora. Şimdi bir yandan da şöyle bir avantajı var, çok yönlü olmanın iş imkânı olarak da aslında bizden mezun olan öğrenciler...

Sadık Gültekin: Seçenek fazla esasında.

Örsan K. Öymen: Neredeyse tamamıyla tamamı ben daha işsiz kalanına rastlamadım. Mezunlarımızın hepsi çalışıyor. İrtibat hâlinde olduklarımızı biliyoruz en azından çalıştıklarını bir yerlerde. Dediğiniz gibi spektrum geniş olunca iş bulma olanağı da artıyor. Yani yayıncılık dünyasında iş bulabilir. Yani genele yönelik bir perspektife sahip olduğu için örneğin medyada iş bulabilir.

Sadık Gültekin: İnsan kaynakları olabilir.

Örsan K. Öymen: İnsan kaynakları olabilir, sivil toplum örgütleri olabilir, reklam tanıtımı olabilir ya da akademik kariyere devam edebilir.

Sadık Gültekin: Yazar olabilir.

Örsan K. Öymen: Yani yazarlık, editörlük işleri olabilir. Genellikle zaten öyle oluyor veya bir sanat kültür kurumunda, bir müzede özel sektörde ya da devlet sektöründe...

Sadık Gültekin: Hatta bunun üzerine git bir de uluslararası ilişkilerde yüksek lisans yap. O alanda faaliyet değil mi? İşletme yüksek lisansı.

Örsan K. Öymen: Yani evet, o da olabilir. Yani ekonomi olabilir, işletme olabilir, uluslararası ilişkiler olabilir. Dolayısıyla bunun avantajları var. Tabii Türkiye’de çok alışık olduğumuz bir durum değil yani interdisipliner bir lisans programı çok rast geldiğimiz bir şey değil. Ama bunun dünyada da örnekleri var ve Türkiye’de de ben artık bunun bence başlaması yararlı bir şeydir diye düşünüyorum. Felsefe tabii Gülden Hoca’mızın dediği gibi epistemoloji bilgi felsefesi, bilim felsefesi, ontoloji yani varlık felsefesi, etik bizim programımızda Felsefeye Giriş var, Bilim Felsefesi, Sanat Felsefesi var, Etik var. Bunların hepsini açıyoruz hem diğer bölümlere hem de psikoloji de tabii bu derslerden yararlanıyor. Gerçekten Gülden Hoca’nın da dediği gibi yani “Bilgi nedir, doğruluk nedir, gerçeklik nedir?” yani “Bilgiye ulaşmanın yöntemleri nedir, çıkarım, farklı çıkarım biçimleri nedir?”. Mesela “Olguyla kurguyu nasıl ayırt edeceğiz?” vesaire bunlar çok önemli şeyler. Bu işin tabii bilgi yönü bilim felsefesi ve epistemoloji yani bilgi felsefesi yönü. Bir de tabii etik yani “Biz nasıl yaşamalıyız, yaşamın amacı nedir, işte yaşamdaki öncelikli değerlerimiz neler olmalıdır?” bu da çok önemli. Çünkü bu konuda bir perspektif yoksa insanın neredeyse varlık nedeni ortadan kalkıyor. Çünkü insan sürekli bir eylem ve seçimde bulunan, sürekli bir seçimle karşı karşıya kalan “Neleri seçmeliyiz, nelerden kaçınmalıyız?” bütün bunlar bir ahlaki paradigma gerektiriyor, ama ahlak deyince de tabii sadece töreyi, geleneği anlamamak gerekiyor. Hatta onu hiç anlamamak gerekiyor. Ahlak, dediğimiz şey felsefi bir destek gerektiren bir şey. Dolayısıyla bu bakış açılarını hep bu felsefe derslerinde kazandırmaya çalışıyoruz öğrencilerine. Tabii şunu vurgulamak isterim. Lisede, ortaokul ve lisede gerçi şimdi ilkokul ve lise eskidendi o ilkokul, ortaokul, lise bizim zamanımızdaki ayırım. Yani orada iyi bir felsefe eğitimi almadıkları zaman tabii bu üniversitelerde de büyük sorun yaratabiliyor. Yani bize geldiklerinde daha iyi bir donanımla gelmiş olması gerekiyor, ama bu tabii çok büyük bir millî eğitim politikalarını bağlayan bir konu yani daha doğrusu millî eğitim politikası gerektiren bir şey. Demek istediğim şu; sadece lisede bir yıl felsefe dersi görüyorlar. O da nasıl anlatılıyor bilemiyorum açıkçası çok da nitelikli anlatıldığını zannetmiyorum. Lisede felsefe derslerinin artması gerekiyor. Yani sadece bir yıl değil. İki yıl üç yıl hatta belki ilköğretimde felsefe dersi görmesi gerekiyor ki öğrencilerin yaratıcı düşünce, sorgulayıcı düşünce, analitik düşünce bunları daha erken bir yaşta öğrenmelerinde büyük bir fayda var. Çünkü 18 yaşına geldiklerinde onları dönüştürmek çok kolay bir iş olmuyor. Ben bunu şeyde hissediyorum Erasmus öğrencileri mesela Almanya’dan, Fransa’dan tabii bir zamanlar daha çok geliyorlardı. Yani orada Erasmus’tan Almanya’dan gelen öğrencinin benim dersimde felsefe dersinde yazdıklarıyla Türkiye’deki öğrencilerin yazdıkları tabii ne yazık ki aynı olmuyor! Onun için o konuyu biraz lisede de çözmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Sadık Gültekin: Şimdi; Gülden Hocam, hukuk, tıp, işte eczacılık, diş hekimliği, psikoloji bunlar başta geliyorlar tercih şeyinde ve psikoloji içinde fazla bir şeye gerek yok yani yatırıma gerek yok. En büyük yatırım öğretim görevlisi kadrosu ama o kadroyu bulmak soru işareti ama açılıyor bu bölümler oldukça da fazla. Niye? Talep fazla bizde açalım. Biz de izin verelim çocuklar da okusunlar.

4-5 yıl erteleyebiliriz birtakım şeyleri her neyse. Şimdi iyi de bu kadar psikoloji bölümü arasındaki nitelik farkını ben nasıl çözeceğim? Neye bakacağım yani öğrenci gözüyle kim iyi?

Gülden Güvenç: Evet. Yani ben şunları öneririm öğrencilere, aday öğrencilere; bir kere gerçekten o bölümdeki altyapı...

Sadık Gültekin: Sözüünüzü kestim. Bugüne kadar yoğurdum kara diyen de kimseyi görmedim, herkes en iyi, birinci yani ikinciyi göremedim herkes birinci. Evet, buyurun devam edin.

Gülden Güvenç: Bir kere altyapı olanakları da son derece önemli. Yani Psikoloji Bölümü bütün bir Işık Üniversitesinin bir parçası dolayısıyla bölüme gelecek öğrencilerin bir kere kütüphane hakkında da mutlaka bilgi sahibi olması gerek. Hakikaten Işık Üniversitesinin çok donanımlı, son derece iyi çalışan bir kütüphanesi var, övünüyoruz bununla da. İkincisi, daha kadrolar tabii ki en önemlisi ama oraya gelmeden önce unutmayayım diye sıralamaya çalışıyorum. Psikoloji daha önce de söylediğim gibi sadece klinik psikoloji değil. Birçok alt alanı var. Özellikle de deneysel psikoloji derslerini yürütebilmek açısından bir laboratuvar son derece önemli. Yalnız deneysel psikoloji değil, sosyal psikoloji, gelişim psikolojisi bütün bu alanlarda da laboratuvarlara ihtiyaç var ama içlerinde en fazla cihaz gerektiren laboratuvar deneysel psikoloji laboratuvarı. İşte orada da çeşitli fizyolojik tepkileri ölçen...

Sadık Gültekin: Beyin dalgalarını ölçen...

Gülden Güvenç: Beyin dalgalarını, tansiyonu, deri refleksini ölçen BIOPAC ifade ettiğimiz bir program ve araçlar bütünü olması gerekiyor. Bunların çok hassas tepkileri ölçebilmek için E-prime adını verdiğimiz bir yazılımın laboratuvardaki yer alan bilgisayarlarda olması gerekiyor. Yani dolayısıyla bir mühendislik veya tıpta gereken büyük cihazlara gerek olmasa dahi psikolojide de buna benzer hani daha mütevazı düzeydeki cihazlara ihtiyaç var. Altyapı açısından bence bu da önemli. Yine Işık Üniversitesinde bunları sağlıyoruz öyle söyleyeyim.

Sadık Gültekin: Peki,

Gülden Güvenç: Ama esas önemli olan gerçekten hoca kadrosu. Web sayfasında hocalarımızın hangi konularda araştırma yaptıkları, nerelerde eğitimlerini devam ettirmiş ve bitirmiş oldukları, ne yaptıkları web sayfasındaki CV'lerinde mevcut. Özellikle bunları da karşılaştırmalarını öneririm.

Sadık Gültekin: Peki, çok kritik bir soru.

Gülden Güvenç: Buyurun,

Sadık Gültekin: 70'li yıllarda hatırlarsınız Petrocelli vardı, avukat. Onu seyredip de avukat hani hukuku düşünmeyen kimse olmaz herhâlde. O yaşlarda beni de etkilemişti, ama sonra yani olayın puan kısmı var, o var, şu var. Olmuyor birtakım şeyler neyse şimdi Amerikan filmlerinden filan da izlediğimizde öyle bir psikologlar var ki her şeyi anında çözebiliyor. Hayran kalıyorsun falan filan gerçekten öyle psikologlar oluyor mu yoksa filmlerde mi oluyor? Onlara özendiğimiz için mi biz psikolojiyi...

Gülden Güvenç: O da mutlaka etkisi oluyordur tabii tabii.

Sadık Gültekin: Hep merak ediyorum onu.

Gülden Güvenç: Yani şöyle söyleyeyim. Aldıkları eğitim çok önemli dolayısıyla gerçekten hani nitelikli, kaliteli diyebileceğimiz onu da nelerin tayin ettiğini biraz önce özetlemiş oldum. Hem aldığı eğitim bir de tabii ki psikologların kişilik özellikleri de önemli. Yani bana sorarsanız benim klinik psikoloji alanında uzmanlığım yok, ama gene psikoloji alanında duyarlılığı ve genel bilgisi olan birisi olarak genel olarak psikologların kendi birtakım özelliklerini de diyelim, özellikle işte sizin sorduğunuz bağlamda klinik ve terapi ilişkilerini taşıdıklarını düşünüyorum. Yani karşısındakiyle empati kurabilmesi, söylediklerinin gerisindeki duygusal mesajlara duyarlı olması, onları işitiyor olması, olduğu gibi karşısındaki kişileri tanımaya başladığı kişileri zayıf yönleriyle, güçlü yönleriyle tanıyabilmesi bütün bunlar için bilgi ve donanım gerektiği kadar kendi kişilik özellikleri, kişilik yapısının da çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hele hele klinikte bir terapi ilişkisi ama onun dışında sosyal psikolojide de aynı şey gelişim psikolojisinde de, adli psikolojide de aynı kişilik özelliklerinin rol oynadığını düşünüyorum. Yani bilimsel bir temel olduğu kadar işin sanatsal bir yanı da var. Yani karşısındaki anlayabilmek, onunla olan ilişkisini, iletişimini geliştirebilmek bunlarda sadece bilimsel donanıma dayanmıyor. Dediğim gibi hani o kişinin kendi kişisel özellikleri de rol oynuyor. Tabii ki bu bana göre bu tanımlara uyan psikologlar da var ülkemizde ama belki tam bunları sağlayamayan psikologlar da olabilir. O konuda bir şey iddia edemem.

Sadık Gültekin: Her meslekte olduğu gibi. Şimdi; ortak bir soru olacak önce Örsan Hoca'ndan rica edeyim ben. Şimdi gazete gazeteci sayfayı hazırlar, her şey hazırdır. Tam sayfa hazırlanırken bir olay olur, her şey altüst olur. Hadi bir daha. Şimdi; yarın sonuçlar açıklanacak. Oraya kadar çocukların kafasında hayalleri var, istekleri var, gönüllerinde yatan aslan var. Fakat yarın sonuçlar bir açıklanacak bütün sayfa değişecek! Çünkü bir puan gerçeği var bir de kontenjan gerçeği var. Niye böyle oluyor? Bu bir. İki, buna gene ek olarak şimdi 17-18 yaşına kadar biz çocuklara dedik ki: "Otur, çalış, ders çalış. İşte iyi insan ol, iyi öğrenci ol." Tamam güzel. Ama dışarıda ne oluyor, ne bitiyor? Meslekler neler? Kendini tanı. Meslekleri tanı. O da yok! Ondan sonra diyeceğiz ki; "Hadi yarın tercih yap". Nasıl olacak bu işler? Buyurun,

Örsan K. Öymen: Yani bu tabii sistemselsel, bir yapısal genel bir sorun olduğu kesin. Yani öğrencinin düşünün 4 yılını verecek ona yani istediği şeyi okuması gerçekten çok önemli. Çünkü insan sevmediği şeyi...

Sadık Gültekin: 4+60 yılını filan...

Örsan K. Öymen: Evet yani bir insanın sevmediği bir şeyi yapması onun için çok zor. Onun için sadece eğitim sırasında değil yani meslek olarak da mezun olacak belki o alanla ilgili bir meslek edinecek ve onu sürdürecektir. Dediğiniz gibi 20 sene 30 sene insanın sevmediği işi yapması kadar korkunç bir şey olamaz. Dolayısıyla yani o yabancılaşmayı önlemek için diyelim isterseniz yani kişinin yaptığı işten yabancılaşması sorununu yaşıyoruz. Bütün dünyada bu yaşanıyor tabii ve bunu elden geldiğince asgari düzeye çekmek için tabii öğrencinin neyi sevdiğini önce ve neyin onun ilgisini çektiğini bir şekilde anlayabiliyor olması lazım, ama bu da çok zor bir şey. Belli bir bilinç seviyesi gerektiren bir şey. Dolayısıyla tabii çok erken yaşta ailenin de desteğiyle, çevrenin de desteğiyle gerçekleşmesi gereken bir şey. Ama ne yazık ki genelde böyle olmuyor. Yani bir rulet şeyi gibi puanı neyi tutuyorsa ona girmek gibi bir durum söz konusu olabilir. Onun için benim önerebileceğim kişinin elden geldiğince çevre baskısı altında kalmadan yani aile tabii şunları söylemeli: "Ya işte alternatifler şunlardır. En çok senin ilgini çeken nedir?" Aslında çocuğun eğilimlerini, ilgi alanlarını da anne babanın gözlemleyebiliyor olması lazım ve ona göre önüne alternatifleri koyması lazım.

Sonra çocukta o alternatifler arasından birini seçmesi gerekiyor, ama genellikle böyle olmuyor. Biraz baskı unsuru ne yazık ki devreye girebiliyor. Bu da iyi bir şey değil! Yani öğrenci ilgisini çeken şey seçmeli. Tabii puanının tutması önemli dediğiniz gibi yoksa sevdiği bir şey o zaman sorun yok zaten. Ama bir şeyden hoşlanıyor, ama puanı ona yetmiyor. Ne olacak şimdi? Dolayısıyla puan sisteminin değişmesi gerekiyor belki de yani.

Sadık Gültekin: Bir de şu var. Sorularda hep şöyle geliyor. “Şu bölüm nasıldır?” Esasında arka planda çalışan düşünce şu bu bölüm ne kadar kazandırır? [Şuna göre de tercih yapılıyor] Belki de en fazla buna göre yapılıyor.

Örsan K. Öymen: Evet, yani o içine yaşadığımız tabii biraz belki kapitalist düzenin dayatması ya da zorlaması diyelim isterseniz. Yani biraz olaya yani ben hangi mesleği edineceğim ve o mesleği edindiğimde ne kadar para kazanacağım gözüyle bakma olabiliyor. Yani bu tabii paranın aslında tek başına bir amaç hâline gelmiş olmasıyla ilgili bir sorun. Yani para bir araç olabilir.

Sadık Gültekin: Belki önemli bir araç olabilir.

Örsan K. Öymen: Para daha iyi şeylerin önemli bir aracıdır zaten bu içinde yaşadığımız düzende. Paranın olmadığı bir düzeni kurmak kolay bir iş değil malum.

Sadık Gültekin: Ütopya.

Örsan K. Öymen: Dolayısıyla ama para tek başına bir amaç hâline geldiği zaman tabii o bence işte ‘yabancılaşma’ dediğimiz sorunlara yol açıyor.

Sadık Gültekin: Orada da etik ortaya çıkıyor.

Örsan K. Öymen: Evet. Onu da aşmak gerekiyor.

Sadık Gültekin: Evet.

Gülden Güvenç: Yani şimdi; 2015-2016 yılında biz üniversitemizin 4 fakültesinde bu ve başka konularda öğrencilerin motivasyonu ile ilgili konularda bir araştırma yaptık. Öğrencilere “Bulduğunuz bölümleri nelere dayanarak seçtiniz?” diye sorular sormuştuk. Şu an tabii çok ayrıntılı olarak hatırlamıyorum. Ama hani mesleğin kazançları kadar kazandırdığı maddi imkanlar açısından ailenin etkisi olabiliyor. Babasını idealize etmesi veya annesini idealize etmesi gibi bir etken oynayabiliyor. İlgi duyması rol oynuyor ve gene en hatırımda kalan öğrencilerin de çoğu, dörtte üçü gibi bir çoğunluğu da kendi ilgileri, istekleri olduğu için o programı tercih ettiklerini en azından belirtiyorlar. Tercihine rağmen başka yerlere giriyorsa ki aslında tercihinin uygun yerleri de o eğitim danışmanlığında çocuklara mümkün kılabilmek için bayağı bir destekte veriliyor. Yani son derece karmaşık bir süreç var benim dışarıdan gözleyebildiğim kadarıyla. Yani bütün bunlardan sonra gene kendi tercihinin yakın olabilecek alanlarda bir imkân sağlanabiliyor. O zamanda böyle bir durumda yani kendi esas tercihinin değil de daha ikincil veya üçüncül tercihleri gerçekleştiği zaman ne yapabilir? O zaman bence gene bir takım imkânlar var. Yok değil yani öyle bir hayal kırıklığının arkasından hayatta ümit kaybolmuyor. Bir kere bir sene girdiği bölümde okuduktan sonra genel not ortalamasını yüksek tutabilirse yatay geçiş imkânları var. Böyle bir imkânı kullanabilir. İkincisi de, bazı öğrencilerimden biliyorum. Şimdi; psikoloji veya hukuk deniyor. Yani ikisi birbirleriyle öğrencilerin dünyasında yarışıyor gördüğüm kadarıyla. Şöyle mesela hukuku isteyen öğrencilerimiz

arasında iyi ki psikolojiye gelmişiz. Bizim için son derece yararlı oldu, iyi oldu diyen öğrenciler de oluyor. Dolayısıyla bu süreç içerisinde yolunu tekrar çizen öğrenciler de görebiliyoruz. Yani bu tür imkânlar da rol oynayabiliyor hayatta. Biraz da o süreç içerisinde karşısına çıkan imkânları iyi değerlendirebilmesin de yarar var gençlerin diye düşünüyorum.

Sadık Gültekin: Peki, sizinki hem Türkçe hem İngilizce mi?

Gülden Güvenç: Evet, 2 program bizde.

Örsan K. Öymen: Bizde İngilizce.

Sadık Gültekin: Sadece İngilizce?

Örsan K. Öymen: Evet.

Sadık Gültekin: Peki, Erasmus ki hani tamam diğer dallarda yapılıyor, ama gerek İnsan ve Toplum Bilimlerinde gerekse Psikolojide olmazsa olmaz. Yani muhakkak o farklı kültürün içinde yer almalı. Kendi ayaklarının üstünde durabilmeli. Mücadele edebilmeli, kendi kültürünü ve farklı kültürleri karşılaştırabilmeli. Öğrencilerin bunu değerlendirebilmesi nasıl?

Örsan K. Öymen: Gayet iyi Erasmus anlaşmaları çerçevesinde yurt dışına bir dönem, iki dönem giden öğrencilerimiz var. Özellikle işte Almanya, Hollanda, İtalya, Portekiz gibi ülkelerdeki belli başlı üniversitelerle Erasmus anlaşmalarımız var. Dolayısıyla dediğiniz gibi orada da, oraya gidip oradan da ders almaları, oradaki hocalardan ders almaları da büyük bir katkı sağlıyor. Yani yoksa aksi takdirde kendi içimize kapanık bir hâle dönüşmüş oluyoruz. Lokal kalıyoruz dolayısıyla ben onun çok yararlı olduğunu düşünüyorum. Tabii oradan da bize öğrencilerin gelmesi önemli. Son yıllarda genelde Türkiye genelinde bildiğim kadarıyla biraz azalma var bu konuda ama. Bizde imkân olanlar gidebiliyorlar, evet, yurt dışında da ders alıp geliyorlar. Öğrencilerimizin birçoğu belki de büyük çoğunluğu olmasa da bu imkândan yararlanıyorlar.

Sadık Gültekin: Psikolojideki durum nasıl?

Gülden Güvenç: Psikolojide de ben Erasmus Programına gidip de mutsuz dönen hiçbir öğrencimizi görmedim. Yani onlar için farklı bakış açıları kazanma imkânı sağlıyor. Farklı kültürel değerler, farklı bir şeyler, farklı bir toplum bütün bu açılardan yararlandıklarını anlıyorum. O açıdan iyi oluyor diye düşünüyoruz.

Sadık Gültekin: Peki, derslerin haricinde Örsan Hocam, gerek hani bölüm olarak gerek üniversite olarak gerekse öğrenciler olarak başka neler yapılıyor? Çünkü yani direkt olarak toplumu ilgilendiren bölümler, insanı ilgilendiren bölümler. Dersin haricinde de gene insanlık için bir şey yapmak lazım. Bir sivil toplum kuruluşudur, işte hani insana derdine derman olacak bir etkinliktir. Evet,

Örsan K. Öymen: Şimdi; tabii İnsan ve Toplum Biliminin bir zorluğu belki doğrudan sorunuzla ilgili değil, ama bunu da vurgulamak açısından bu vesileyle kolay bir iş değil insanı ve toplumu anlamak. Örneğin doğa bilimleri dediğimiz zaman yani insanın doğayı anlaması o da kolay bir iş değil, ama kendi dışında bir şey araştırma nesnesi kendi dışında bir şey nesne diyelim. Ama insan ve toplum dediğimiz zaman psikoloji, sosyoloji hepsi için geçerli araştıran özneye araştırılan nesne

aynı yani insan kendisini anlamaya çalışıyor, toplumu anlamaya çalışıyor. Bunun getirdiği tabii bazı zorluklar var. Fakat işin şey boyutu da dediğiniz gibi yani insan ve toplum bilimleri ya da sosyal bilimler alanında bir kişi çalıştığı zaman mutlaka toplumla ilgili konulara da eğilmek durumundadır diye düşünüyorum ben. Yani toplumun sorunları, insanın sorunları nelerdir? Bunu doğru bir şekilde teşhis edip, ama sadece fotoğraf çekmek değil. Neden-sonuç ilişkilerini de kurabiliyor olmamız gerekiyor. Bu tabii doğa için nispeten diyelim biraz daha kolay. Çok kolay değil orada da ama insan ve toplum için daha da zor bir şey. Yani insan bir de çünkü böyle bir şey gibi kaya parçası gibi bir varlık değil. Yani bir potansiyel varlık. Her an her şey olabilir şeklinde yaklaşabileceğimiz bir varlık. Dolayısıyla onu anlamak ve toplum yasalarını örneğin ortaya koymak öyle doğa yasalarını ortaya koymak gibi bir şey değil. İşin öyle bir zorluğu var, ama bu zorluğa rağmen öğrencilerin sivil toplum örgütleri bağlamında özellikle dernekler, vakıflar bağlamında aktif olmaları gerektiğini düşünüyorum ben. Yani üniversitemizde tabii öğrenci kulüpleri var. Oralarda çalışmalar yapıyorlar, ama üniversite dışında da derneklerde, vakıflarda, sivil toplum örgütlerinde çalışmalarının ben yararlı olacağını düşünüyorum. Özellikle insan ve toplum bilimleri, sosyoloji, felsefe, psikoloji, antropoloji gibi bölümlerin öğrencilerinin bu konuda daha aktif olması gerekiyor. Çünkü varlık nedenimiz o bizim aslında yani sadece bir meslek edinelim ve aylık bir maaşımız olsun değil.

Sadık Gültekin: Ama bunları hiçbir zaman CV'ye yazılacak bir özellik olarak değil.

Gülden Güvenç: Hayır, bizim CV'lerimizde görebilirsiniz belki ben de onu diyecektim psikolojide. Ben de katılıyorum Örsan Hoca'mızın bakış açısına. Ben, sosyal psikoloji alanım ama sosyal psikoloji son zamanlara kadar daha çok bir araştırma alanı olarak düşünülürdü. Hâlbuki ben uygulamalı sosyal psikolojiye yatkınlığı olan bir sosyal psikoloğum. Dolayısıyla psikolojide elde edilen bilgilerin mutlaka geri üniversitenin dışında ya da araştırma alanlarının dışında da kullanılması gerektiğine inananlardanım. Nitekim bölüm anlayışımız olarak, eğilimimiz olarak sadece bir araştırmaya yönelik bir bölüm değil. Aynı zamanda bu tür projelerde görev alan, çalışan öğrencilerimizin katkıda bulunan hocalarımızın yer aldığı bir bölüm olarak bakıyorum hani. Bakış açımız o doğrultuda dolayısıyla ne yaptık burada? Hoca'mızın dediği gibi son derece iyi çalışan bir Psikoloji Kulübümüz var. Bu kulüp Türk Psikologlar Derneğimiz var, bizim mesleğimizin özlük haklarını vesaireyi daha yakından takip eden, savunan. Bir anlamda tıpçıların, hekimlerin Tabipler Odası gibi odalaşmayı gene tabii ki hedefleyen bir dernek. Bu derneğin Türk Psikoloji Öğrencileri Çalışma Grubu ve Türk Psikoloji Öğrencileri Yasa Platformu gibi 2 farklı öğrencilerin katıldığı oluşumu var. Bu oluşumlarla birlikte işbirliği içerisinde sempozyumlar düzenleniyor, farklı üniversitelerden farklı hocalar davet ediliyor. Ülkemizdeki bütün psikoloji bölümlerinden öğrenciler bu sempozyuma davet ediliyor. Bir böyle faaliyetleri var. İkincisi, Şile'de, ben ilk geldiğim yıllarda Belediye ile birlikte İstanbul Kalkınma Ajansı destekli bir ortak proje yürüttük. Hatta bir Kadın Toplum Merkezi kuruldu. Oralarda seminerler verdim ben. Oradakilerle birlikte projeyi uygulayan kişilerle birlikte çalıştık. Destek programları hazırladık. Ayrıca bir de Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Şile Şubesiyle birlikte yine ortaklaşa çalışmalarımız oldu. Yani bu anlamda sivil toplum dernekleriyle de elimizden geldiği kadar dayanışmaya, onlara destek olmaya çalışıyoruz. Hatta kampüsümüze geldiler. Orada kadınlara yönelik bir seminer düzenlendi. Olabildiğince...

Sadık Gültekin: Çok güzel.

Gülden Güvenç: ...bu tür faaliyetleri de yürütmeye ve öğrencilerimizi aktif tutmaya çalışıyoruz.

Sadık Gültekin: Neydi Hocam, "Homo Homini Lupus" muydu?

Örsan K. Öymen: Evet.

Sadık Gültekin: Thomas Hobbes'un bir sözü, güzel bir söz. Diyor ki Latincesi tabii ki o: İnsan, insanın kurdudur. Geldiğimiz nokta orası herhâlde. Şimdi; yine ortak bir konu, ortak bir araştırma esasında şiddet hat safhada yani işte kadına şiddet, çocuk istismarı ondan sonra topluma şiddet, yaşlıya, hayvana şiddet yani olağanüstü seviyede. Şimdi bakıyorsunuz öbür taraftan ama hani, okuryazarlık seviyesi artıyor, işte üniversiteye giden öğrenci sayısı artıyor. İşte o oluyor bu oluyor. Gelişiyoruz da niye böyle insan insanın kurdu oluyor?

Örsan K. Öymen: Aslında sizin alanınız daha çok. Bu sosyal psikoloji bozukluğu.

Sadık Gültekin: Topu attınız.

Gülden Güvenç: Yani bu konuda birtakım yorumlar yapabilirim. Bir kere maalesef insanın doğasında var diye düşünüyorum böyle bir şiddet yönü ama onu engelleyebilecek bir zekâsı da var. Yani böyle bir doğayı kontrol altına alabilir. Ama bunu yapabilmekte genel olarak tabii zorlanıyorlar. Yani şematik baktığımız zaman zorlanıyorlar diye düşünüyorum. Bu kontrolü sağlama da onun ötesinde tam da benim araştırma alanım aile içi şiddet. Bu konuda hem Ankara'da çalışmalarım oldu hem burada çalışmalarımız oldu ve bu konu zaten TÜBİTAK'ın da çok önemli, öncelik verilmesi gereken konular arasında yer alıyor. Ona da başvurmayı düşünüyorum zaten yani kültürle çok ilgisi var. Yani insanın doğasının o vahşi yanına karşın kültür dediğimiz işte belli kontrol davranışları bir değerler dünyası. Yani biz sadece doğamıza göre yaşamıyoruz. Aynı zamanda oluşturulan bir kültür dünyası, anlamlar dünyasında yaşıyoruz ki o anlamlandırmalar işte kimi yerde sapıyor. Ben ataerkil anlayışı çok hâkim olduğunu düşünüyorum. Gerçi ataerkil olmasa modern değerleri olan ailelerde de her zaman denetlenemiyor insandaki o vahşi yön. Ama özellikle ataerkil ilişkilerde bu tür mekanizmaların maalesef norm olarak da kullanıldığını görüyoruz. Bizim toplumumuza baktığımız zaman tabii çok farklı kültürler var toplumumuzda yani homojen bir kültür yok. Hatta sosyologlar ataerkil değerlerle modern değerlerin bir arada eklemlendiği bir toplumdaki söz ediyorlar.

Sadık Gültekin: Sözüünüzü kestim, ama gene ortak bir şey olsun. Hatta buna bir ek yapayım. Lafım sadece size değil. Genel üniversite, akademik camia için söyleyeceğim bunu tamam, güzel, iyi kadrolar var, iyi laboratuvarlar var, iyi hani olanaklar sunuyoruz. Güzel de sadece öğrenci mi yetiştiriyoruz? Mesela eğitim sisteminde şu oluyor. Üniversitelerden ses yok! Ne bileyim, toplumda şiddet oluyor. E üniversitenin de konusu bu tamam bölük pörçük bir şeyler oluyor da üniversitenin bir yol göstermesi lazım öyle değil mi? İşte bir harita koymasına lazım önümüze ki en azından işte o yolda ilerleyelim bizde. Ondan sonra ne bileyim başka bir şey oluyor. Üniversiteler hani gene Ortaçağ'daki gibi fil dişi kulenin içindeler. Evet, buyurun,

Örsan K. Öymen: Şimdi; Hobbes aslında bir de şunu söylüyor konunuzla ilgili: "Çatışma ve savaş durumu, evet insan bencildir, kendi çıkarını gözetir sürekli, ama bundan dolayıdır ki savaş ve çatışma durumu aslında sürdürülebilir bir şey değildir. Çünkü sürekli savaş ve çatışma durumunda bu insanın faydasına değil zararına olan bir şeydir. Dolayısıyla insan bir uzlaşma yoluna gitmek zorunda kalır." diyor Hobbes. Dolayısıyla aslında Hobbes'u ciddiye alacak olursak bunun sağlanması gerekiyor. Yalnız bir önceki soruya ekleyeceğim şu. Sosyal ve ekonomik adaletin olmadığı yerde şiddetin yükselmesi aslında doğal bir sonuç. Yani sosyal ve ekonomik adaletin önce sağlanması gerekiyor ki sosyal refah devletinin ortaya konması gerekiyor. Bu sanırım şiddet sorununu, terör sorununu vesaire en azından yok etmese de asgari düzeye çekecektir diye düşünüyorum. Diğer konuya gelecek olursak yüzde yüz haklısınız. Yani Antik Yunan filozofların da

söylediği gibi teoriyle pratiği bütünleştirmek gerekiyor. Zaten filozofların Antik Yunan'dan Platon'dan, Sokrates'e, Aristoteles'e baktığınız zaman teoriyle pratik bir bütündür. Yani teori pratikten kopuk bir şey değildir. Yani teorisi olmayan pratik yüzeyseldir, ama pratiği olmayan teori de anlamsızdır. Yani sadece konuşmakla ve okumakla ve yazmakla geçer. Dolayısıyla her teorik oluşumun bir pratik uzantısının olması gerekiyor. İşte o açıdan mesela ahlak felsefesi, etik, siyaset felsefesi bunlar felsefede aslında çok bu pratiğe yönelik boyutu kapsayan şeyler hatta bence epistemoloji de yani epistemoloji ya da bilim felsefesi bilmeden bilim yapamazsınız doğru dürüst. Dolayısıyla dediğiniz doğru ve üniversitelerin tabii bu toplumsal ve sosyal sorunlara yönelik daha duyarlı olmaları ve sadece kendi içlerine kapanmadan topluma öncülük etmeleri gerekir bütün dünyada hem de Türkiye'de. Bir de şimdilik sorunuzla ilgili değil, ama daha önceki bir sorunuzla ilgili bu dernek, vakıftan bahsettik. Onu belki bir müsaade ederseniz zikretmek isterim. Ben aynı zamanda Felsefe, Sanat, Bilim Derneğinin kurucusu ve yönetim kurulu başkanım. O bağlamda Assos'ta felsefe adlı bir felsefe sempozyum etkinliği düzenliyoruz 18 yıldır ve orada aslında felsefeyi bütün herkese açmak gibi bu konuyla da ilgili bir hedefimiz var. Yani sadece üniversitenin içinde kalmaması ve felsefenin felsefe bölümünde öğrenci olmayanların da, her yaştan, her meslek grubundan, her sektörden kişilerin katılabildiği bir etkinlik ve bugüne kadar 7.000'i aşkın katılımcımız oldu. Her sempozyuma 150-200 kişi geliyor ve bakıyorsunuz bir kısmı felsefe mezunu, bir kısmı felsefe öğrencisi, bir kısmı sadece felsefeyi merak ediyor, öğrenmek istiyor. Yani bu tür şeylerin de bence yaygınlaşmasında yarar var. Çünkü biz felsefeciler olarak ve toplum bilimciler de tabii aynı şekilde bu işi yaygınlaştırmak gibi bir misyonumuz da olmalı. Ve tabii ki dediğiniz gibi dünyanın ve Türkiye'nin sorunlarını da dikkate alarak bunu yapmamız gerekiyor. Yani teoriyi de küçümsememek gerekiyor, ama çünkü teorisz dediğim gibi pratik temeli olmayan bir pratiktir. O zaman ilkeler devre dışı kalır. İşte güçlü olan haklıdır gibi bir anlayış çıkar Sokrates'in de hep biliyorsunuz hep ona karşı mücadele etmiştir. Yani güçlü olan haklıdır diye bir şey olmaz. Hakkın ne olduğunu önce doğru tespit edip, "Doğru nedir, yanlış nedir, adalet nedir, erdem nedir, ahlak nedir?" bu gibi soruları sormuş biri Sokrates. Dolayısıyla yani bu temele inerek bizim bir yaşam vizyonu ortaya koymamız gerekiyor. Bunu yapabilirsek sanırım, dünyadaki sorunları çözmek yani böyle çözmek derken arabamın lastiği patladı şu sorunu çöz gibi bir çözüm değil belki ya da $2+x=6$ ise işte x nedir? 4'tür, böyle bir çözüm değil ama o çözümleri, somut çözümleri geliştirmemizi sağlayacak bir altyapıyı diyelim isterseniz, ana çerçeveyi ortaya koyma imkânı kazanırız.

Gülden Güvenç: Beni de şu yönde düşündürüyor. Bütün bu sizin de sözünü ettiğiniz toplumsal etkenlerin yanı sıra "İşte uygulamada neler yapılabilir?" diye bir soru söz konusu olduğu zaman politikada, politikanın son derece önemli olduğunu dikkate almalıyız. Yani güçlü olan haklıdır şeklinde değil farklı bakış açılarının da tartışılmasına müsait olan bir ortamın söz konusu olması gerekiyor.

Sadık Gültekin: Bir tane soru alalım. Diyor ki: "Sizce meslek mi daha önemli yoksa üniversite mi?" Yani önce naçizane ben yanıtlayayım. Sonra değerli hocalarımıza sorayım. Devam edelim sorunun bakalım devamında ne diyor? "Bir üniversitenin ortalama bir bölümünden mezun olmak mı (ortalama ne demek acaba? Yani ben anlıyorum da yani onu da ifade eder söyleyelim) yoksa ortalama bir üniversitenin geleceği parlak bölümünden mi mezun olmak?" Yani üniversiteyle evliliğiniz 4-5 yıl sürer, ama bölümle evliliğiniz vefat edene kadar. Dolayısıyla üniversiteden önce bence bölüm. İkisinden de önce siz, sizin [şuranız] yüreğiniz, sizin sırtınızın terlemesi, formanın terlemesi –hani futbolda bir deyim vardır: Tekmeye kafa uzatma- öyle. İşte bunları yaparsanız artık o mudur, ortalama üniversitenin iyi bölümü müdür, işte iyi bölümün ortalama bilmem neyi midir hiç bunlara gerek yok. Neyi seviyorsan, neyi istiyorsan tabii ki bölüm olarak o. Ondan sonra da yola koyulmak, ama sağlam koyulmak. Evet, Gülden Hocam,

Gülden Güvenç: Yani bence hem niversitenin vizyonu böyle büyük kelimeleri kullanıyoruz vizyon, misyon gibi ama hem niversitenin eēitime bakış açısı, biz kimiz bunu yanıtlayabilmesi, nasıl acaba daha iyiye götürebiliriz? İyi derken de tabii bu iynin de tanımlanması gerekiyor. İinin doldurulması gerekiyor. Bir kere niversitenin vizyonunun da çok önemli olduēunu düşünüyorum. Ama onun yanı sıra bölümde alacakları uzmanlık eēitimi ya da mesleki eēitiminde son derece önemli olduēunu düşünüyorum. Çünkü ileri de inşallah mezun olduktan sonra orada aldıkları eēitime göre yarışacaklar iş imknlarını kapabilmek için. Öyle bir dünyada yaşıyoruz tabii herkese o iş imkânları yetişmiyor. Dolayısıyla tamamladıktan sonra eēitimlerini o iş imkânları içerisinde yarışabilecek bir uzmanlıēı ve güveni de geliştirmeleri gerekiyor. Bu güven nereden gelecek? İşte eēitim sürecinde aldıkları kuramsal bilgilerden, uygulama becerilerinden ve kendilerine güvenden gelecek. Dolayısıyla ikisi de son derece önemli.

Sadık Gültekin: Örsan Hocam,

Örsan K. ymen: Evet, ben de size katılıyorum tabii önce bir alan ve bölümü belirlemek önemli ama üniversitede tabii önemli Gülden Hoca'nın da dediēi gibi. Çünkü iyi bir üniversitede o bölümü okumak ideali olmalı. Dolayısıyla ama önce alan ne? Ona odaklanmak yani şu niversite olsun da hangi alan olursa olsun gibi deēil önce alana odaklanmak dediēiniz gibi çünkü ömür boyu onunla zaman geçirecek. Ondan sonra da o alanda, en iyi niversiteler hangileri ona göre karar vermesinde büyük yarar var diye düşünüyorum. Işık niversitesi de gerçekten eēitim geçmişi çok önemli yani bir kurumsal kimlik önemli. Eēitim geçmişi oldukça köklü üniversitelerden birisi malum. Dolayısıyla ona dikkat edilmeli, işte kampüs olanaklarına dikkat edilmeli. Bunlar da tabii çok çok önemli. Ama mutlaka öncelikle neyi istiyor, hangi alanda çalışmak istiyor? Buna önce bir karar vermesi ondan sonra da ona göre niversiteye karar vermesi. Ama niversitede kadroda çok önemli ve Işık niversitesi de gerçekten işte ODTÜ, Boēazii, İstanbul Teknik niversitesi ve Amerika, İngiltere gibi yurt dışında doktorasını, yüksek lisansını yapmış ēretim üyelerinden oluyor. Dolayısıyla nereceēim şey kadroya mutlaka ērenciler baksın. Yani önce alanı belirlesin, sonra tabii üniversitelere baksınlar, ama web sitelerinden mutlaka o bölümlerin ēretim yesi kadrosunun niteliklerini de incelesinler.

Sadık Gültekin: Gemişiniz çok zengin Hocam, yani rahmetli babanız ülkemizin yetiřtirdiēi en deēerli gazetecilerden biriydi, rahmetli Örsan Hoca'mız. şimdi; düşünsenize onun ēretim yesi olduēu bir niversiteye gitmez misiniz? Yani o isim için gidersiniz. Birlikte alıřtıēınız ve sizin de hocanız olan çok saygı duyduēunuz rahmetli Uēur Mumcu. şimdi; deseniz ki şu üniversitede ēretim yesi kim gitmez. Size de bu şekilde gelen oluyor mu? Siz de ülkemizde felsefe alanında deēerli bir kişisiniz.

Örsan K. ymen: Saē olun. Teşekkür ederim. Tabii böyle bir şey var mı yok mu bilmiyorum açıkçası ērenciye hiç böyle bir soru sormadım hiçbir zaman. Ama daha önce birak böyle örnek oldu yani ailemden dolayı belki deēil ama benim felsefe alanındaki yaptiēim çalışmaları duyup gelen birak kişi kendisi beyan ettiēi için yani ben sormadım açıkçası. Onun da yani genel bir prensip olarak ortaya koyacak olursak tabii oradaki hocanın, ēretim üyesinin kendi alanında yaptiēi çalışmalarında etkili olduēunu mutlaka söyleyebiliriz.

Sadık Gültekin: Kesinlikle. Peki, son tavsiyeleriniz.

Gülden Güvenç: Yani bir kere çok heyecanlanmasınlar. Bu eğitim ve üniversiteyi seçme, değerlendirme konusunda danışmanlık yapan uzmanları dikkatle dinlesinler ve üniversitelere gelip o tanıtım imkânlarından yararlınsınlar, kampüsü görsünler.

Sadık Gültekin: Evet ve oradaki okuyan öğrencilerden bilgi toplansınlar.

Gülden Güvenç: Zaten ğrencilerimiz de çalışıyorlar tanıtım ekibinde dolayısıyla hani bir tanısınlar. Üniversitedeki hocalarla grşnler, öğrencilerle grşnler.

Sadık Gültekin: Evet, Örsan Hocam, son tavsiyeleriniz.

Örsan K. ymen: Evet, dediğim gibi yani öğrenciler kendi gönüllerinden geçene kulak versinler. Yani çok fazla baskı altında kalmadan rasyonel bir şekilde düşünerek ve biraz da duygularına şey yaparak takip ederek kendileri için en iyisi neyse ona karar versinler demek lazım.

Sadık Gültekin: Evet, güzel bir program oldu. Bilgi içerikli oldu. Herhlde birtakım şeyler işinize yaramıştır öyle mit ediyoruz. Çok teşekkür ediyoruz katıldığınız için ayaklarınıza sağlık.

Örsan K. ymen: Biz teşekkür ederiz. Sağ olun güzel sorular için.

Sadık Gültekin: Tabii ki maddiyat önemli bir araç ama araç. Amaç o değil! Amaç, önce iyi insan olmak, etik değerlere sahip olmak. Bunlar çok önemli. Bunları çok zlyyoruz esasında [şu] arkadan gelir siz çalıştıktan sonra. Dolayısıyla siz bizim yavrumuzsunuz, ama bu sizin tercihiniz. Büyükler olarak, ebeveynler olarak yahut da öğretmenler olarak her neyse bizim tecrübemiz fazla. Doğru, ama bu bizim tercihimiz değil. Bizim yapmamız gereken şu tavsiye zorlamaya dönüşmemeli, duracağımız yeri bilmeliyiz. Gücümüz yettiğince maddi manevi sizi desteklemeye alışmalız. Ha burası Türkiye orası bilmem neresi yok böyle bir şey. Burası güzel bir ülke ama hani işi iyi bilmek gerekiyor. İşe kendini iyi vermek gerekiyor. Bunu yaptıktan sonra ve bunu da yabancı diliyle, Erasmusuyla, olanakların sağlanmasıyla zenginleştirdikten sonra iyi meslek kötü meslek neye göre? Dolayısıyla ahlaklı ve onurlu olduktan sonra her meslek iyidir. Ama meslekte iyi olmak o çok farklı bir olaydır. İşte dediğimiz gibi o da gönülde yatan bir şeydir. Evet, bize ayrılan srenin bugün sonuna geldik. Yarın yine aynı saatte tekrar birlikte olmak ümidiyle esen kalın efendim.

*** Video burada sona eriyor. ***